

The Status of Research on the Dialects over the East of Thailand in Five Decades (1969-2022)

Nattha Khamchoo, Apirak Chaipanha,
Khajita Sripoom, and Bhob Sawasdee

Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

Received: April 18, 2023

Revised: June 30, 2023

Accepted: October 3, 2023

Abstract

This article aims to synthesize the status of the research on dialects of the Eastern region of Thailand in a 54-year period (from 1969 - 2022). The synthesis is conducted through examination of master theses and dissertations whose data sources are dialects in the Eastern region, and the publication of these theses was between 1969 - 2022. Twenty-six research works from seven universities (Silpakorn University, Mahidol University, Chulalongkorn University, Burapha University, Srinakarinwirot University, Kasetsart University, and Taksin University) were found using the dialects as their data sources. The study fields in which dialects are used as research data sources are Linguistics, Epigraphy in the Thai Language, Thai Language, Thai Language and Literature, Educational Linguistics, and Khmer Studies. Dialects were from all seven eastern provinces (Chanthaburi, Trat, Rayong, Prachinburi, Srakaew, Chonburi, and Chachoengsao). The research works are on aspects such as phonological and morphological systems, syntactical structures of sounds, words, phrases, sentences, and meanings, relations between dialect and sociocultural context, comparative dialects; and dialectal geography for linguistic landscape purposes; however, the number of research works examining the eastern dialects are fewer than those done on dialects in other regions, and the data are rather out of date. This

research may lead to further studies which reveal a greater body of knowledge about local dialects in the Eastern region of Thailand.

Keywords

research status, regional dialects, eastern dialects

สถานภาพงานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงของไทย ในรอบกึ่งศตวรรษ (พ.ศ. 2512 – 2565)

ณัฐา คำชู, อภิรักษ์ ชัยปัญญา, ขจิตา ศรีพุ่ม และ ภพ สวัสดิ์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์สถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทยในรอบกึ่งศตวรรษ รวมระยะเวลา 54 ปี (พ.ศ. 2512 - 2565) โดยรวบรวมวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้ข้อมูลภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงในการทำวิจัย และมีการตีพิมพ์ในรูปแบบวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ในช่วงปี พ.ศ. 2512 - 2565 ผลการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยที่นำภาษาถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงของไทยมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา 26 เรื่อง เป็นวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยทักษิณ สาขาวิชาที่นำภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงมาใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สาขาวิชาจารึกภาษาไทย สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีไทย สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา และสาขาวิชาเขมรศึกษา ภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษามี 7 จังหวัด ได้แก่ ภาษาถิ่นในจังหวัดจันทบุรี ตราด ระยอง ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี และฉะเชิงเทรา การรวบรวมงานวิจัยที่ผ่านมาทำให้เห็นสถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงที่มีการศึกษาภาษาในระบ

ใดระบบหนึ่ง เช่น การศึกษาด้านระบบเสียง ระบบคำ และการศึกษาภาษา ในหลายระบบ เช่น การศึกษาโครงสร้างภาษาทั้งระบบเสียง คำ วลี ประโยค ความหมาย การใช้ภาษาถิ่นที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมวัฒนธรรม ภาษาถิ่น เปรียบเทียบ และการศึกษาภูมิศาสตร์ภาษาถิ่นเพื่อจัดทำแผนที่ภาษา อย่างไรก็ตาม การวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณน้อยเมื่อเทียบกับ ภาษาถิ่นในภูมิภาคอื่น อีกทั้งงานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้เป็นข้อมูล ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเก่าที่มีการเก็บข้อมูลและศึกษามาเป็น เวลานาน การวิจัยนี้จะทำให้เห็นประเด็นและมุมมองการศึกษาภาษาถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ยังรอการศึกษาในปัจจุบัน

คำสำคัญ

สถานภาพการวิจัย, ภาษาถิ่น, ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

บทนำ

ภาษาถิ่น (Regional dialect) คือ ภาษาที่ใช้พูดกันตามท้องถิ่นต่าง ๆ หรือภาษาย่อยของภาษาใดภาษาหนึ่งที่มีความแตกต่างไปตามท้องถิ่นที่ผู้พูดอาศัยอยู่ (Sirat, 2001, p. 86) สื่อความหมายเข้าใจกันระหว่างคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

การศึกษาวิจัยภาษาถิ่นมีความสำคัญมาก เนื่องจากทำให้เข้าใจความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของภาษา เป็นแนวทางในการสันนิษฐานเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ของคำในปัจจุบัน เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาความหมายของคำบางคำที่เลิกใช้แล้วแต่ปรากฏอยู่ในคำซ้อน เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาษาถิ่นเปรียบเทียบกับแนวภาษาศาสตร์ เป็นประโยชน์ในการสอนเด็กที่พูดภาษาถิ่น และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในการออกเสียงของเด็กในท้องถิ่นที่พูดภาษากลางไม่ได้ อีกทั้งทำให้เห็นความสำคัญของภาษาถิ่นต่าง ๆ เท่ากัน

การแบ่งกลุ่มภาษาถิ่นในประเทศไทยหรือที่เรียกว่าภาษาไทยถิ่น (Tingsabadh, 1983, p. 7) นั้น นิยมแบ่งตามเขตการปกครองหรือสภาพภูมิศาสตร์ ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มภาษาถิ่นตามลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน ภาษาถิ่นใต้ และภาษาถิ่นกลาง (Thammatayatho (Promsit), Pankhuenkhat, & Khanetnok, 2020, p. 94) การศึกษาวิจัยภาษาถิ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่จึงมักอยู่ในกรอบภาษาถิ่น 4 กลุ่มนี้

ปัจจุบันมีการแบ่งภูมิภาคของประเทศเพื่อให้สามารถเข้าใจลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ชัดเจนขึ้น โดยเกณฑ์การแบ่งภูมินาคนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ประโยชน์สำหรับการแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ของคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้อาศัยเกณฑ์ด้านลักษณะภูมิประเทศเป็นสำคัญ แต่ก็ได้นำลักษณะทางภูมิอากาศ วัฒนธรรมด้านเชื้อชาติ ภาษา และความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาด้วย ทำให้แบ่งประเทศไทยออกเป็น 6 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก ภาคใต้ และภาคตะวันออก ทั้งนี้ การแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ของคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบไปด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด อันนำไปสู่การกำหนดขอบเขตในการพัฒนาเชิงพื้นที่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงการศึกษาซึ่งจะทำให้แต่ละพื้นที่เกิดศักยภาพ (Office of the Royal Society, 2022, online)

สำหรับการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเดิมถือเป็นส่วนหนึ่งของภาคกลาง (Office of the Royal Society, 2022, online) การวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของภาษาถิ่นภาคกลางไปด้วย ทำให้ภาพรวมหรือสถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่มีการศึกษาที่เฉพาะเจาะจง อาจทำให้ภาษาถิ่นบางท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะเฉพาะวัฒนธรรมประจำถิ่นไม่ได้รับการศึกษาหรือจัดกลุ่มภาษาให้เหมาะสม

ผู้วิจัยเห็นว่าหากรวบรวมและสังเคราะห์งานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทยจะทำให้เข้าใจสถานการณ์การวิจัยเกี่ยวกับภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียง บทความวิจัยนี้จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่เติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การวิจัยภาษาถิ่นให้สมบูรณ์ขึ้นได้ อันอาจส่งผลต่อการอนุรักษ์และพัฒนาอัตลักษณ์ของภูมิภาคตะวันออกเฉียง รวมถึงการวิจัยต่อยอดในด้านอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์สถานการณ์การวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงของไทยในรอบ 54 ปี (พ.ศ. 2512 - 2565)

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาษาถิ่นในยุคแรกเป็นการศึกษาภาษาถิ่นที่พูดกัน ณ ที่ ๆ เดียว และภาษาที่พูดกันในบริเวณต่าง ๆ ต่อมา มีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ ส่วนการศึกษาสถานภาพหรือภาพรวมของการวิจัยภาษาถิ่นในระยะแรกเป็นการศึกษาของสุจิตลักษณ์ ดีผดุง (Depadung, 2001, pp. 35-52) คือ การศึกษาสถานภาพการวิจัยทางภาษาศาสตร์ในประเทศไทยในด้านระบบหน่วยคำถึงระบบประโยคและความหมาย ผลงานที่รวบรวมส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์ภาษาไทยกรุงเทพฯ และมีผลงานภาษาถิ่นอยู่บ้างจำนวนไม่มากนัก โดยผลงานเกี่ยวกับภาษาถิ่นได้รวบรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 - 2534 ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาษาถิ่นทั้งระบบ คือ ระบบเสียง คำ วลี อนุพยางค์ ประโยค มีการศึกษาด้านความหมายเล็กน้อย ภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลส่วนใหญ่คือภาษาไทยถิ่นภาคเหนือและภาคอีสาน

สุรัตน์ ศรีราษฎร์ (Srirat, 2001, pp. 86-99) ศึกษาภาษาถิ่นเชิงภูมิศาสตร์ โดยมุ่งเสนอวิธีการศึกษาภาษาถิ่นเชิงภูมิศาสตร์โดยใช้คำศัพท์เสนอแนวทางการศึกษา การสำรวจข้อมูล การเลือกวิธีเก็บข้อมูล การเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม การสร้างแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล และการทำแผนที่ภาษา อีกทั้งยังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการศึกษาภาษาถิ่นเชิงภูมิศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาศาสตร์ด้านอื่นด้วย

จินดา วรรณรัตน์, พชลิน จินนุ่น และวราเมษ วัฒนไชย (Wannarat, Jeennoon, & Wattanachai, 2018, pp. 88-99) ศึกษาสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาภาษาในงานวิทยานิพนธ์ไทยช่วงทศวรรษ พ.ศ. 2550 - 2560 โดยรวบรวมบทความวิทยานิพนธ์ทางภาษาของนิสิตบัณฑิตศึกษา สาขาภาษาไทย ในมหาวิทยาลัยของรัฐจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มที่ใช้ข้อมูลภาษาถิ่นในการวิจัยพบว่านิมศึกษาด้านระบบภาษา คือ ระบบเสียง ระบบคำ ประโยค ความหมาย การศึกษาศาสตร์สังคม ภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ภาษาศาสตร์ปริชาน ภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลส่วนใหญ่คือภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ

ตามใจ อวิรุทธิโยthin (Awirutthiyothin, 2020, pp. 1-32) ศึกษาภาพรวมการศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ โดยรวบรวมและสังเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นใต้เพื่อแสดงสถานภาพปัจจุบัน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมของงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่ามีการศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ครบทั้ง 14 จังหวัด ระบบเสียงพยัญชนะและสระของภาษาไทยถิ่นใต้แต่ละถิ่นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในขณะที่ระบบเสียงวรรณยุกต์มี 3 รูปแบบ มีการศึกษาเกี่ยวกับคำ ไวยากรณ์ ความหมายแล้วหลายประเด็น งานวิจัยที่สามารถ

ดำเนินการศึกษาในอนาคตได้ คือ ศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ที่ยังมีผลการศึกษา
ค่อนข้างน้อยหรือปรับเปลี่ยนวิธีการศึกษาให้เหมาะสมกับยุคสมัย

การทบทวนวรรณกรรมด้านสถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นดังกล่าว
ทำให้เห็นวิธีการและแนวทางที่นิยมศึกษาภาษาถิ่นที่ผ่านมา และพบว่ายัง
ไม่มีการศึกษาสถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่
มีอัตลักษณ์ทางภาษาเช่นกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. งานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง งานวิจัยระดับ
บัณฑิตศึกษาทั้งวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่ใช้ภาษาถิ่นใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษา
ตระกูลไทเป็นข้อมูลในการวิจัย และเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์ซึ่งเผยแพร่ระหว่าง
ปี พ.ศ. 2512 - 2565

2. จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการวิจัยนี้ประกอบไปด้วย 7 จังหวัด
ได้แก่ สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดย
ยึดตามเกณฑ์การแบ่งภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ของคณะกรรมการภูมิศาสตร์
แห่งชาติ

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร เก็บข้อมูลงานวิจัยระดับ
บัณฑิตศึกษาทั้งวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่ใช้ภาษาถิ่นใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นข้อมูลในการวิจัย และเป็นงานวิจัยที่
สมบูรณ์ซึ่งเผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2512 - 2565 โดยสืบค้นข้อมูลจาก
ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย

(ThaiLIS – Thailand Library Integrated System) คลังข้อมูลงานวิจัยไทย (Thai National Research Repository: TNRR) และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มตามประเด็นหัวข้อที่กำหนด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

งานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 - 2565 พบว่าเป็นงานวิจัยประเภทวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 26 เรื่อง โดยมีสถาบันและสาขาวิชาที่ทำวิจัย ภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลการวิจัย และมีประเด็นหัวข้อที่วิจัย ดังนี้

1. สถาบันและสาขาวิชาที่ทำวิจัย

สถาบันการศึกษาที่มีการทำวิจัยโดยใช้ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 9 เรื่อง (34.6%) มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 6 เรื่อง (23.1%) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 เรื่อง (19.2%) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 2 เรื่อง (7.7%) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 2 เรื่อง (7.7%) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 1 เรื่อง (3.8%) และมหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 1 เรื่อง (3.8%)

เมื่อพิจารณาสาขาวิชาของแต่ละสถาบันที่ทำวิจัยโดยใช้ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นข้อมูลในการศึกษา พบว่า มีสาขาวิชาที่ทำวิจัย ดังนี้ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้แก่ สาขาวิชาจารึกภาษาไทย สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาเขมรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล คือ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ สาขาวิชาภาษาศาสตร์และสาขาวิชา

ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีไทย และสาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา คือ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ คือ สาขาวิชาภาษาไทย สรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

Table 1: Institutions and departments doing research on Eastern dialect

สถาบัน (มหาวิทยาลัย)	สาขาวิชา/ จำนวน						รวม
	ภาษา ศาสตร์	จารึก ภาษา ไทย	ภาษา ไทย	ภาษาและ วรรณคดี ไทย	ภาษา ศาสตร์ การศึกษา	เขมร ศึกษา	
ศิลปากร		7	1			1	9
มหิดล	6						6
จุฬาลงกรณ์	4		1				5
บูรพา			2				2
ศรีนครินทรวิโรฒ				1	1		2
เกษตรศาสตร์			1				1
ทักษิณ			1				1
รวม	10	7	6	1	1	1	26

จากตาราง หากพิจารณาในภาพรวมจะพบว่า สาขาวิชาที่มีการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คือ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ จำนวน 10 เรื่อง (38.5%) รองลงมาคือสาขาวิชาจารึกภาษาไทย จำนวน 7 เรื่อง (26.9%) สาขาวิชาภาษาไทย 6 เรื่อง (23.1%) สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีไทย 1 เรื่อง (3.8%) สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา 1 เรื่อง (3.8%) และสาขาวิชาเคมีศึกษา 1 เรื่อง (3.8%)

2. ภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลการวิจัย

ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้เป็นข้อมูลการวิจัยมีทั้งภาษาไทยถิ่นและภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

2.1 ภาษาไทยถิ่น ภาษาไทยถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือคล้ายกับภาษาไทยมาตรฐาน ต่างกันที่เสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์บางคำ ภาษาไทยถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้เป็นข้อมูลการวิจัยที่ผ่านมา ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นระยอง จำนวน 4 เรื่อง (Boonabha, 1968; Withayasakpan, 1979; Udomdech, 1995; Rataneeluck, 1988) ภาษาไทยถิ่นจันทบุรี จำนวน 1 เรื่อง (Usomboon, 2009) และภาษาไทยถิ่นชลบุรี 1 เรื่อง (Sumransook, 1995)

2.2 ภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้เป็นข้อมูลการวิจัย มีดังนี้

2.2.1 ภาษาของ ชาวซองเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมในดินแดนเอเชียอาคเนย์ กระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด ระยอง และฉะเชิงเทรา โดยเฉพาะบริเวณที่ต่อเนื่องกับประเทศกัมพูชา ภาษาซองเป็นภาษาในตระกูล

ออสโตรเอเชียติก สาขามอญ - เขมร กลุ่มย่อยเปียร์ริก (Archive of Languages and Cultures of Ethnic Groups of Thailand, 2023, online) ภาษาของที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยพบว่ามี 7 เรื่อง โดยแบ่งรูปแบบการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การศึกษาภาษาของที่ใช้ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ได้แก่ ภาษาของในจังหวัดจันทบุรี (Suphanpaiboon, 1982; Chareontham, 1987; Leumkhan, 1991) ภาษาของในจังหวัดตราด (Patpitak, 1996) และ 2) การเปรียบเทียบภาษาของที่ใช้ในพื้นที่หนึ่งกับภาษาไทยมาตรฐานหรือเปรียบเทียบกับภาษาของอีกพื้นที่หนึ่ง เช่น ภาษาของในจังหวัดจันทบุรีกับภาษาไทยมาตรฐาน (Kussalanuphap, 1999) ภาษาของในจังหวัดจันทบุรีที่อยู่ต่างพื้นที่กัน คือ ภาษาของบ้านคลองพลู อำเภอบ้านคันทริกวาส กับภาษาของบ้านวังกระแหร อำเภอบ้านคันทริกวาส (Ungsitipoonporn, 2001) เป็นต้น

2.2.2 ภาษากะซอง กะซองเป็นชื่อที่ผู้พูดเรียกภาษาและเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ในขณะที่คนอื่นเรียกพวกเขาว่าของหรือของของตราด ต่อมานักภาษาศาสตร์ส่งเสริมให้ใช้ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ของของตราดว่า “กะซอง” เพื่อจำแนกความแตกต่างจากภาษาของของจันทบุรี (Princess Maha Chakri Sirindhorn Antropology Centre (Public Organization), 2023, online) ภาษากะซองที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยมี 3 เรื่อง แบ่งรูปแบบการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การศึกษาภาษากะซองที่ใช้ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (Thongkham, 2003) และ 2) การศึกษาภาษากะซองที่ใช้ในหลายพื้นที่ (Kamnuansin, 2002; Chanmekha, 2003)

2.2.3 ภาษาญ้อหรือย้อ ญ้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลไทหรือไต หรือไท-กะได ซึ่งเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมบนดินแดนอุษาคเนย์ กลุ่มหนึ่งที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำโขงฝั่งไทย อาศัยอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่จังหวัดสกลนคร นครพนม บึงกาฬ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงในพื้นที่อำเภอศรีบุญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี (Sumalee, 2023, online) ภาษาญ้อที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยมี 2 เรื่อง โดยแบ่งรูปแบบการศึกษาเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การศึกษาภาษาญ้อที่ใช้ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (Siriwisitkun, 1986) และ 2) การเปรียบเทียบภาษาญ้อที่ใช้ในพื้นที่หนึ่งกับอีกพื้นที่หนึ่ง (Ninjinda, 1989)

2.2.4 ภาษาไทพวนหรือภาษาลาวพวน ชาวพวนเป็นกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไทพวกรวมหนึ่ง แต่เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในแขวงเชียงขวางซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงของเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อมาอพยพย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในประเทศไทยบริเวณหนองคาย สุโขทัย ลพบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครนายก ปราจีนบุรี เป็นต้น (Aree, 2003, p. 2) ภาษาไทพวนหรือภาษาลาวพวนที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยพบจำนวน 2 เรื่อง เป็นการศึกษาภาษาไทพวนหรือภาษาลาวพวนที่ใช้ในอำเภอศรีมหาโพธิ์ (Sukpiti, 1989; Aree, 2003)

2.2.5 ภาษาخمเร ชาวخمเรเป็นคนพื้นถิ่นแต่ดั้งเดิมอพยพมาจากบริเวณเทือกเขาบรรทัดในกัมพูชา خمเรเป็นชื่อที่ผู้พูดเรียกตัวเอง (Premsrirat, and Kamnuansin, 2023, online) ภาษาخمเรเป็นกลุ่มตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกที่รวมเป็นเขมรกลุ่มใหญ่ในเอเชีย ภาษาخمเรที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยพบว่ามีจำนวน 1 เรื่อง เป็นการศึกษาภาษาخمเรที่ใช้ในหลายพื้นที่ ได้แก่ ภาษาخمเรของบ้านมะม่วง บ้านนนทรี ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (Ploykaew, 2000)

2.2.6 ภาษาเขมร ภาษาเขมรหรือเขมรถิ่นไทยเป็นภาษาเขมรที่ใช้พูดในประเทศไทย เป็นภาษาพื้นบ้านภาษาหนึ่งที่พูดกันอยู่หลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สาขามอญ - เขมร ตะวันออก (Ungsitipoonporn, 2023, online) ภาษาเขมรที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยมี 1 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาภาษาเขมรที่บ้านสำโรงบน ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี (Southong, 2002)

2.2.7 ภาษาลาวเวียง ลาวเวียงเป็นชื่อเรียกกลุ่มชนที่มีการย้ายถิ่นฐานจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาอาศัยอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ถูกกวาดต้อนและอพยพไปบริเวณต่าง ๆ ในภาคกลางและภาคตะวันออก ภาษาลาวเวียงเป็นภาษาในตระกูลไท - กะไต ภาษาลาวเวียงที่ใช้ในภาคตะวันออกจะใช้น้อยที่ปราจีนบุรี ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ภาษาลาวเวียงที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยพบว่ามี

1 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาภาษาลาวเวียงที่ใช้ในตำบลหนองแห่น
อำเภอนมสารกรม จังหวัดฉะเชิงเทรา (Ratanapraserart, 1985)
หากพิจารณาภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยตามเขตพื้นที่
จังหวัดสรุปได้ดังนี้

Table 2: Eastern dialects used in the research

ภาษาถิ่น	ภาษา ไทยถิ่น	ของ	กะของ	ญ้อ	ไทพวน/ ลาวพวน	ซัมเร	เขมร	ลาว เวียง	รวม	หมายเหตุ*
จันทบุรี	1	6					1		8	1*
ตราด		1	3			1			5	1*
ระยอง	4								4	1*
ปราจีนบุรี				2	2				4	
ชลบุรี	1								1	
ฉะเชิงเทรา								1	1	
สระแก้ว									0	2*
รวม	6	7	3	2	2	1	1	1	23	5*

หมายเหตุ *งานวิจัยที่ใช้ภาษาถิ่นที่ใช้ในภาคตะวันออกหลายพื้นที่เพื่อศึกษา
ภูมิศาสตร์ภาษาหรือแผนที่ภาษา (Sukpreedee, 1988; Sakdanuwatwong,
1995; Chai-Arun, 1996)

จากตารางจะเห็นว่าภาษาถิ่นที่มีการนำมาใช้เป็นข้อมูลวิจัยมากที่สุด
ได้แก่ ภาษาถิ่นในจังหวัดจันทบุรี มีจำนวน 8 เรื่อง คือ ภาษาไทยถิ่นจันทบุรี
1 เรื่อง ภาษาของ 6 เรื่อง ภาษาเขมร 1 เรื่อง รองลงมาคือภาษาถิ่นในจังหวัด
ตราด จำนวน 5 เรื่อง คือ ภาษาของ 1 เรื่อง ภาษากะของ 3 เรื่อง ภาษาซัมเร

1 เรื่อง ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดระยอง 4 เรื่อง ภาษาถิ่นในจังหวัดปราจีนบุรี 4 เรื่อง คือ ภาษาญ้อ 2 เรื่อง ภาษาไทพวนหรือลาวพวน 2 เรื่อง ภาษาถิ่นจังหวัดชลบุรี 1 เรื่อง ภาษาลาวเวียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา 1 เรื่อง ทั้งนี้ มีวิทยานิพนธ์ที่ใช้ภาษาถิ่นมากกว่า 1 จังหวัด 2 เรื่อง คือ ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด (Sukpreedee, 1988), แผนที่ภาษาจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว (Sakdanuwatwong, 1995) และวิทยานิพนธ์ที่ใช้ภาษาถิ่นหลายพื้นที่ในจังหวัดเดียว 1 เรื่อง คือ ภูมิศาสตร์ภาษาจังหวัดสระแก้ว : การศึกษาโดยใช้ศัพท์ (Chai-Arun, 1996)

3. ประเด็นหัวข้อที่วิจัย

วิทยานิพนธ์ที่ใช้ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเป็นข้อมูลในการศึกษาทั้ง 26 เรื่อง มีประเด็นหัวข้อในการวิจัยสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

Table 3: Titles of thesis and research

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย					
	เสียง	คำ	วลี	ประโยค	ความหมาย	สังคมเปรียบเทียบ/ภูมิศาสตร์ภาษา
1. หน่วยเสียงภาษา ระยอง (1969)	✓					
2. การศึกษาภาษา ถิ่นย่อยของจังหวัด ระยอง (1979)	✓					✓

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						
	เสียง	คำ	วลี	ประ โยค	ความ หมาย	สังคม เปรียบเทียบ	แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
3. ระบบเสียงใน ภาษาของ หมู่บ้าน ตะเคียนทอง ตำบล ตะเคียนทอง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี (1982)	✓						
4. คำและลักษณะ คำในภาษาลาว เวียงในจังหวัด ฉะเชิงเทรา (1985)			✓			✓	
5. ลักษณะภาษาย่อ (ย่อ) ที่ตำบลคลอง น้ำใส อำเภออรัญ ประเทศ จังหวัด ปราจีนบุรี (1986)	✓	✓		✓	✓		
6. ภาษาของหมู่บ้าน ทุ่งตาอิน จังหวัด จันทบุรี (1987)	✓	✓		✓			

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
	เสียง	คำ	วลี	ประโยค	ความหมาย	สังคมเปรียบเทียบ	
7. ภูมิศาสตร์คำศัพท์ ภาษาไทยถิ่นใน จังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด (1988)		✓					✓
8. การศึกษาทาง สัทวรรณศาสตร์ ของคำลงท้ายในภาษ ระยอง (1989)	✓				✓		
9. การศึกษา ลักษณะของภาษา ลาวพวนที่ตำบลหัว หว้า อำเภอยะ ศรีมหาโพธิ จังหวัด ปราจีนบุรี (1989)	✓	✓	✓	✓			

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						
	เสียง	คำ	วลี	ประ โยค	ความ หมาย	สังคม เปรียบเทียบ	แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
10. การศึกษา คำศัพท์ภาษาญ้อใน จังหวัดสกลนคร นครพนม และ ปราจีนบุรี (1989)			✓			✓	
11. ภาษาของ หมู่บ้านน้ำขุ่น1 ตำบลคลองพลู อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี (1991)	✓	✓	✓	✓			
12. แผนที่ภาษา จังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว (1995)	✓	✓					✓
13. การศึกษาเสียง วรรณยุกต์ใน ภาษาไทยถิ่น จังหวัด ชลบุรี (1995)			✓				

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
	เสียง	คำ	วลี	ประ โยค	ความ หมาย	สังคม เปรียบเทียบ	
14. การศึกษา คำศัพท์ที่มีแนวโน้ม จะเลิกใช้ในภาษาถิ่น ระยอง (1995)			✓			✓	
15. ภาษาของ หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (1996)	✓	✓	✓	✓			
16. ภูมิศาสตร์ ภาษาจังหวัด สระแก้ว: การศึกษาโดยใช้ ศัพท์ (1998)			✓				✓

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
	เสียง	คำ	วลี	ประ โยค	ความ หมาย	สังคม เปรียบเทียบ	
17. การศึกษา เปรียบเทียบหมวด คำในภาษาของกับ ภาษาไทย มาตรฐาน (1999)		✓				✓	
18. ไวยากรณ์ภาษา ซึ่มเร (2000)	✓	✓		✓			
19. การศึกษา เปรียบเทียบระบบ เสียงภาษาของ ระหว่างช่องคลองพลู และช่อง วังกระแพร (2001)	✓					✓	

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
	เสียง	คำ	วลี	ประ โยค	ความ หมาย	สังคม เปรียบเทียบ	
20. แผนที่ภาษาของ ถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัด จันทบุรี: การ ประยุกต์ใช้ระบบ สารสนเทศ ภูมิศาสตร์ (จีไอเอส) (2001)							✓
21. ไวยากรณ์ ภาษาของ (2002)			✓	✓	✓	✓	
22. การศึกษา ระบบเสียงภาษา เขมรบ้านสำโรงบน ตำบลทรายขาว อำเภอ สอยดาว จังหวัด จันทบุรี (2002)	✓						

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
	เสียง	คำ	วลี	ประ โยค	ความ หมาย	สังคม เปรียบเทียบ	
23. ระบบเสียง ภาษากะซอง หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (2003)	✓						
24. ภาษาที่ซ่อนอยู่: ศึกษาในกรณีของ ทัศนคติทางภาษา การใช้ภาษาและ ความสามารถทาง ภาษากะซองใน 3 หมู่บ้าน ในจังหวัดตราด ประเทศไทย (2003)						✓	

ชื่อเรื่อง	ประเด็นหัวข้อที่วิจัย						แผนที่/ ภูมิศาสตร์ ภาษา
	เสียง	คำ	วลี	ประโยค	ความหมาย	สังคม	เปรียบเทียบ
25. คำกริยา วิเศษณ์ในภาษาไทย พวน อำเภอสรีมหา โพธิ จังหวัด ปราจีนบุรี (2003)			✓				
26. ศึกษาลักษณะ ภาษาถิ่นจันทบุรี: กรณีศึกษาตำบลท่า ช้างและตำบลแสง อำเภอมะนัง จังหวัด จันทบุรี (2009)	✓	✓				✓	✓

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเด็นหัวข้อในการวิจัยสามารถจำแนกได้เป็นการศึกษาด้านระบบเสียง ระบบคำ ลักษณะภาษาทั้งระบบเสียง คำ วลี ประโยค ความหมาย การศึกษาการใช้ภาษาถิ่นที่สัมพันธ์กับบริบทสังคม วัฒนธรรม การศึกษาภาษาถิ่นเปรียบเทียบ และการศึกษาภูมิศาสตร์ภาษาถิ่นเพื่อจัดทำแผนที่ภาษา ดังนี้

3.1 การศึกษาด้านระบบเสียง ศึกษาวิเคราะห์หน่วยเสียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ลักษณะและหน้าที่ของหน่วยเสียง โครงสร้างเสียง การรวมกันของหน่วยเสียงเป็นพยางค์ และโครงสร้างพยางค์ เป็นประเด็น การวิจัยที่พบมากที่สุด มีจำนวน 16 เรื่อง โดยนิยมนศึกษามาตั้งแต่ยุคแรกๆ ที่เริ่มมีการทำวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงจนถึงปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) เช่น การศึกษาหน่วยเสียงภาษาระยอง (Boonabha, 1968) เป็นการศึกษา หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ การประกอบ หน่วยเสียงชนิดต่าง ๆ เข้าเป็นพยางค์ โดยใช้ข้อมูลจากภาษาถิ่นระยองที่ ผู้วิจัยรวมถึงที่ชาวระยองคนอื่น ๆ ใช้ การศึกษาภาษาถิ่นย่อยของจังหวัด ระยอง (Withayasakpan, 1979) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของระบบเสียงและเสียงของภาษาถิ่นย่อยระยอง 5 ภาษา คือ ภาษาถิ่นย่อยระยองอำเภอมือเมือง อำเภอบ้านค่าย อำเภอกาหลง อำเภอ ปลวกแดง และกิ่งอำเภอบ้านฉาง การศึกษาระบบเสียงในภาษาของ หมู่บ้านตะเคียนทอง ตำบลตะเคียนทอง อำเภอเมษามหา จังหวัดจันทบุรี (Suphanpaiboon, 1982) เป็นการศึกษาภาษาถิ่นของด้านลักษณะ เสียงสระ เสียงพยัญชนะ ลักษณะน้ำเสียง การศึกษาทางสัทศาสตร์ ของคำลงท้ายในภาษาระยอง (Rataneeluck, 1988) เป็นการศึกษาลักษณะ ทางเสียงของคำลงท้ายและความหมายของถ้อยคำที่ผู้พูดแสดงออกด้วย ลักษณะทางเสียงของคำลงท้ายในภาษาระยอง การศึกษาระบบเสียงภาษา กะซอง หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (Thongkham, 2003) เป็นการศึกษาภาษาถิ่นโดยใช้ทฤษฎีแทกมิมิค เป็นต้น

3.2 การศึกษาด้านระบบคำ เป็นการศึกษารวบรวมคำศัพท์ วิเคราะห์โครงสร้างคำ หมวดคำ ชนิดของคำ การแปรศัพท์ การกระจาย คำศัพท์ในภาษาถิ่น มีจำนวน 8 เรื่อง เช่น การศึกษาคำและลักษณะคำใน ภาษาลาวเวียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา (Ratanapraset, 1985) เป็นการศึกษาลักษณะคำ การเรียงคำ รวบรวมคำในภาษาลาวเวียงและ เปรียบเทียบวงศ์พจนานุกรมถึงกลุ่มคำบางกลุ่มกับภาษาไทยมาตรฐาน การศึกษา ลักษณะภาษาย้อ (ญ้อ) ที่ตำบลคลองน้ำใส อำเภอรัญประเทศ จังหวัด ปราจีนบุรี (Siriwisitkun, 1986) เป็นการศึกษาาระบบคำของภาษาย้อ จำแนกตามตำแหน่งและหน้าที่ของคำในประโยค ลักษณะของคำประสม คำผาน คำซ้ำ และคำซ้อน การศึกษาคำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทยวน อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี (Aree, 2003) เป็นการศึกษา โครงสร้างคำและความหมายของคำกริยาวิเศษณ์ในภาษาไทยวน เป็นต้น

3.3 การศึกษาลักษณะภาษาหรือโครงสร้างภาษา เป็นการศึกษา ภาษาถิ่นทั้งระบบเสียง คำ วลี ประโยค ความหมาย มีจำนวน 7 เรื่อง เช่น การศึกษาภาษาของหมู่บ้านทุ่งตาอิน จังหวัดจันทบุรี (Chareontham, 1987) เป็นการศึกษาลักษณะของเสียง คำ และประโยคของภาษาของ การศึกษาภาษาของภาษาลาวพวนที่ตำบลหัวหว้า อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี (Sukpiti, 1989) เป็นการศึกษาาระบบเสียง คำ วลีและ ประโยคของภาษาลาวพวน การศึกษาภาษาของ หมู่บ้านน้ำซุ่น1 ตำบล คลองพลู อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี (Leumkhan, 1991) เป็น การศึกษาโครงสร้างภาษาด้านเสียง คำ วลี และประโยค การศึกษาภาษา ของ หมู่บ้านคลองแสง ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (Patpitak, 1996) เป็นการศึกษาโครงสร้างระบบเสียง คำ วลี และประโยค

การศึกษาไวยากรณ์ภาษาซัมเร (Ploykaew, 2000) เป็นการศึกษาไวยากรณ์ภาษาซัมเรทั้งระบบเสียง ระบบคำ และลักษณะโครงสร้างประโยค การศึกษาไวยากรณ์ภาษากะซอง (Kamnuansin, 2002) เป็นการศึกษาหน่วยคำ คำ วลี อนุพากย์ และประโยค รวมถึงศึกษาสถานการณ์การใช้ภาษากะซองที่บ้านคลองแสง บ้านปะเตา และบ้านด่านชุมพล ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นต้น

3.4 การศึกษาการใช้ภาษาถิ่นที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมวัฒนธรรม เป็นการศึกษาสถานการณ์การใช้ภาษา ความสามารถในการใช้ภาษา การแปรของการใช้ภาษาถิ่นตามผู้ใช้ที่อายุต่างกัน มีจำนวน 4 เรื่อง เช่น การศึกษาคำศัพท์ที่มีแนวโน้มที่จะเลิกใช้ในภาษาถิ่นระยอง (Udomdech, 1995) เป็นการศึกษาแนวโน้มการเลิกใช้คำศัพท์และวลีของบุคคลสองระดับอายุ คือ กลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี ภาษาที่ซ่อนอยู่ : ศึกษาในกรณีของทัศนคติทางภาษา การใช้ภาษา และความสามารถทางภาษากะซองใน 3 หมู่บ้าน ในจังหวัดตราด ประเทศไทย (Chanmekha, 2003) เป็นการศึกษาทัศนคติทางภาษาของชาวกะซองบ้านด่านชุมพล บ้านคลองแสง และบ้านปะเตา ตำบลด่านชุมพล อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด โดยใช้แบบสอบถามและศึกษาตามลักษณะตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา กลุ่มชาติพันธุ์ และภาษาที่หนึ่ง

3.5 การศึกษาภาษาถิ่นเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบภาษาถิ่นที่ใช้อยู่ต่างพื้นที่กันและเปรียบเทียบภาษาถิ่นกับภาษาไทยมาตรฐานทั้งด้านคำศัพท์ หมวดคำ ระบบเสียง มีจำนวน 6 เรื่อง เช่น การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาญ้อในจังหวัดสกลนคร นครพนม และปราจีนบุรี (Ninjinda, 1989)

เป็นการเปรียบเทียบคำศัพท์ในภาษาของผู้ใช้ภาษาที่อยู่ต่างพื้นที่กัน การศึกษาเปรียบเทียบหมวดคำในภาษาของกับภาษาไทยมาตรฐาน (Kussalanuphap, 1999) เป็นการเปรียบเทียบหมวดคำในภาษาของกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสร้างกรอบประโยคทดสอบหมวดคำและวิเคราะห์หมวดคำในภาษาของ แล้วนำกรอบประโยคทดสอบและหมวดคำในภาษาของดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน การศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงภาษาของ ระหว่างของคลองพลูและของวังกระแพร (Ungsittipoonporn, 2001) เป็นการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาของและเปรียบเทียบภาษาของสองถิ่น

3.6 การศึกษาภูมิศาสตร์ภาษาถิ่นเพื่อจัดทำแผนที่ภาษา

เป็นการศึกษาภาษาถิ่นโดยนำวิธีการทางภูมิศาสตร์มาศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบร่วมสมัย โดยศึกษาการแปรของภาษาเนื่องจากความแตกต่างของท้องถิ่นที่ผู้พูดอาศัยอยู่และแสดงผลการศึกษาออกมาในรูปของแผนที่ภาษา มีการกำหนดเส้นแบ่งเขตภาษา และแนวแบ่งเขตภาษา อาจจะศึกษา ระบบเสียงพยัญชนะ สระ หรือวรรณยุกต์ แต่นิยมศึกษาโดยใช้คำศัพท์ ซึ่งมุ่งศึกษาการแปรและการกระจายของคำศัพท์ภาษาถิ่นต่าง ๆ ในบริเวณใด บริเวณหนึ่ง แล้วนำผลการศึกษามาทำแผนที่ภาษา วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาแนวนี้นี้มี 4 เรื่อง ได้แก่ ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด (Sukpreedee, 1988) เป็นการศึกษาการแปรของคำศัพท์ในจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด ทุกตำบล เพื่อทำแผนที่แสดงการกระจายของคำศัพท์แผนที่ภาษาจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว (Sakdanuwatwong, 1995) เป็นการศึกษาภาษาพูดในบริเวณจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว และนำผลมาทำแผนที่ภาษา ภูมิศาสตร์ภาษาจังหวัดสระแก้ว: การศึกษาโดยใช้ศัพท์

(Chai-Arun, 1996) เป็นการศึกษาภาษาพูดในบริเวณต่าง ๆ ของจังหวัดสระแก้ว โดยใช้คำศัพท์เป็นเกณฑ์และนำผลการศึกษามาจัดทำแผนที่ภาษาและแผนที่ภาษาของถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรี: การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (จีไอเอส) (Choosri, 2001) เป็นการศึกษาความเหมือนและความต่างของภาษาของถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรีทั้งด้านภาษาศาสตร์และภูมิศาสตร์ และจัดทำแผนที่แสดงข้อมูลดังกล่าว โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์หรือจีไอเอส

จากการรวบรวมงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการศึกษสถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกของประเทศไทยในรอบ 54 ปี พบว่าม้งงานวิจัยที่นำภาษาถิ่นที่ใช้ในภาคตะวันออกของไทยมาเป็นข้อมูลในการศึกษา 26 เรื่อง เป็นวิทยานิพนธ์จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยสาขาวิชาที่มีการนำภาษาถิ่นภาคตะวันออกมาใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ สาขาวิชาภาษาศาสตร์ จารึกภาษาไทย ภาษาไทย ภาษาและวรรณคดีไทย ภาษาศาสตร์การศึกษา และเขมรศึกษา ภาษาถิ่นที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษามีทั้งภาษาไทยถิ่นและภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 7 จังหวัด การรวบรวมวิทยานิพนธ์ที่ผ่านมาทำให้เห็นสถานภาพการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกที่เป็นการศึกษาด้านระบบเสียง ระบบคำ ลักษณะภาษาทั้งระบบเสียง คำ วลี ประโยค ความหมาย การศึกษาการใช้ภาษาถิ่นที่สัมพันธ์กับบริบทสังคมวัฒนธรรม การศึกษาภาษาถิ่นเปรียบเทียบ และการศึกษาภูมิศาสตร์ภาษาถิ่นเพื่อจัดทำแผนที่ภาษา

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาศาสนาภาพงานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงของไทยในรอบ 54 ปี โดยรวบรวมงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ในช่วงปี พ.ศ. 2512 - 2565 (ค.ศ. 1969 - 2022) จากการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีข้อสังเกตที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ด้านสถาบันและสาขาวิชาที่ทำวิจัย จากการศึกษาพบว่าสถาบันที่ให้ความสนใจศึกษาวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงในยุคแรกคือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) จากนั้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2528 - 2539 (ค.ศ. 1985 - 1996) ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาจารึกภาษาไทย และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2546 (ค.ศ. 2000 - 2003) ส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย

หากพิจารณาในภาพรวมพบว่า สถาบันที่มีการวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงมากที่สุดได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากรทั้งจากสาขาวิชาจารึกภาษาไทย เชมรศึกษา คณะโบราณคดี และสาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 9 เรื่อง คิดเป็น 34.6% รองลงมาได้แก่มหาวิทยาลัยมหิดลจากสาขาวิชาภาษาศาสตร์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็น 23.1% จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจากสาขาวิชาภาษาศาสตร์และภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็น 19.2% มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจากสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีไทยและสาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็น 7.7% มหาวิทยาลัยบูรพาจากสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็น 7.7% มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ 1 เรื่อง คิดเป็น 3.8% และ มหาวิทยาลัยทักษิณจากสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ 1 เรื่อง คิดเป็น 3.8% จะเห็นได้ว่าสถาบันการศึกษาที่สนใจศึกษาภาษาถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในภาคกลางและภาคตะวันตก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการศึกษาภาษาถิ่นเป็นศาสตร์หรือแนวทางการศึกษาที่หลายสถาบัน ให้ความสำคัญ

เมื่อพิจารณาด้านสาขาวิชาที่ทำวิจัยพบว่าสาขาวิชาภาษาศาสตร์ให้ความสำคัญกับการทำวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็น 38.5% รองลงมาคือสาขาวิชาจารึกภาษาไทย มีจำนวน 7 เรื่อง คิดเป็น 26.9% สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็น 23.1% สาขาวิชา ภาษาและวรรณคดีไทย 1 เรื่อง 3.8% สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา 1 เรื่อง 3.8% และสาขาวิชาเคมีศึกษา 1 เรื่อง 3.8% จะเห็นว่าสาขาวิชา ภาษาศาสตร์เป็นกำลังสำคัญของการศึกษาภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาของสาขานี้ช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจระบบเสียง ระบบ คำ ระบบประโยค และความหมายของภาษาย่อยในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการฟื้นฟูภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำลังอยู่ในสถานการณ์ วิกฤต

อย่างไรก็ดี ในระยะเวลา 54 ปี กล่าวคือระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2512 - 2565 (ค.ศ. 1969 - 2022) มีงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้ทั้งสิ้น 26 เรื่องเท่านั้น นับว่ายังมีปริมาณที่ไม่มาก ปัจจุบันประชาคมผู้ใช้ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้เปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตทางสังคมและวัฒนธรรม กอปรกับ “โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC)” ซึ่งเป็นโครงการภายใต้พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2561 อันเป็นการพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจใหม่ โดยอาศัยการพัฒนา ระบบโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเมืองเพื่อดึงดูดนักลงทุนในพื้นที่พิเศษ ในสามจังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ด้วยหวังว่าจะส่งเสริมศักยภาพด้านการแข่งขันของประเทศด้วยการส่งเสริม กระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ทำให้เกิดการโยกย้ายแรงงานทั้งจากประชากรไทยและกลุ่มคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในภูมิภาคนี้ อาจทำให้เกิดความหลากหลาย การปนภาษา และ พัฒนาการด้านภาษาถิ่นภาคตะวันออกอีกมาก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการวิจัยด้านภาษาถิ่นในภูมิภาคนี้มากยิ่งขึ้น

2. ภาษาถิ่นที่เป็นข้อมูลในการวิจัย จากการศึกษาพบว่าการศึกษา ภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นการศึกษาภาษาใน 2 กลุ่มใหญ่คือ การศึกษาภาษาไทยถิ่นและการศึกษาภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านการศึกษาภาษาไทยถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้พบว่ามีการศึกษาเพียง 3 จังหวัด คือ จังหวัดระยอง จันทบุรี และชลบุรี ส่วนการศึกษาภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์พบว่าปรากฏภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ 7 ภาษา ได้แก่ ภาษาของ ภาษากะชอง ภาษาย้อหรือญ้อ ภาษาไทพวนหรือลาวพวน ภาษาขัมเร

ภาษาเขมรหรือเขมรถิ่นไทย และภาษาลาวเวียง โดยภาษาของและภาษากะซองมีผู้สนใจศึกษามากกว่าภาษาย้อ ภาษาไทพวนหรือลาวพวน ภาษาซัมเร ภาษาเขมร และภาษาลาวเวียง อาจเนื่องด้วยภาษาของและภาษากะซองเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏมากและหลายพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ แต่ภาษาย้อ ภาษาไทพวนหรือลาวพวน ภาษาซัมเร ภาษาเขมร และภาษาลาวเวียงเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏในภาคตะวันออกเฉียงใต้มาน้อย และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่กระจายอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ ทำให้มีผู้วิจัยศึกษาอย่างลึกซึ้งในปริมาณมากอยู่ก่อนแล้ว

3. ประเด็นหัวข้อที่วิจัย จากการศึกษาพบว่างานวิจัยภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านระบบเสียง เนื่องจากภาษาไทยถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้มีระบบและลักษณะทางไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยมาตรฐาน (ภาษาไทยกรุงเทพฯ) แตกต่างเพียงระบบเสียงที่ภาษาไทยถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยภาพรวมการศึกษารวมภาษาไทยถิ่นใต้ที่พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านระบบเสียง (Awirutthiyothin, 2020, p. 19) รองลงมาเป็นการศึกษาด้านระบบคำ ทั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาร่วมกับภาษาาระบบอื่น ๆ กล่าวคือ ศึกษาไวยากรณ์หรือลักษณะภาษาทั้งระบบเสียง คำ วลี ประโยค และความหมาย

หากพิจารณาด้านความครอบคลุมของประเด็นหัวข้อในการศึกษาพบว่ามีการศึกษาระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค ระบบความหมาย และระบบไวยากรณ์ของภาษาทั้งการศึกษาระบบเดียวและหลายระบบร่วมกัน อีกทั้งยังมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น

ในพื้นที่อื่น รวมทั้งมีการเปรียบเทียบเพื่อทำแผนที่ภาษา ทำให้เห็นความแตกต่างของภาษาเดียวกันในพื้นที่ใช้ภาษาที่ต่างกันซึ่งสามารถช่วยอธิบายความเหมือนและความแตกต่าง รวมถึงการแพร่หรือการแปรของภาษาซึ่งมีปัจจัยทางภูมิศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องอันจะทำให้เกิดความเข้าใจภาษาได้มากขึ้น แม้กระนั้นก็ตาม ประเด็นหัวข้อที่วิจัยเหล่านี้ก็ยังไม่ครอบคลุมการศึกษาภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ยังไม่มีการศึกษาระบบเสียง คำ ไวยากรณ์หรือลักษณะของภาษาไทยถิ่นตราด ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ไม่มีการศึกษาแผนที่ภาษาจังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา รวมทั้งยังไม่มีเปรียบเทียบและการศึกษาภาษาถิ่นในอีกหลายจังหวัดที่สัมพันธ์กับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีมุมมองการศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์ที่น่าสนใจรอให้ศึกษาอยู่อีกมาก เช่น วัจนปฏิบัติศาสตร์ สุนทรวินิจฉัย ภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี งานวิจัยเกือบทั้งหมดเป็นการเก็บข้อมูลภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงปี พ.ศ. 2512 - 2552 (ค.ศ. 1969 - 2009) ซึ่งจะได้เห็นว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลเก่ามากเมื่อเทียบกับเวลาในปัจจุบัน ช่วงระยะเวลาดังกล่าวอาจพบการเปลี่ยนแปลงของภาษาทั้งในระบบเสียง ระบบคำ ฯลฯ อันเนื่องมาจากปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือมีการปนของภาษาอื่น ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อผู้พูดภาษาท้องถิ่นเดิม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของภาษาโดยใช้ปัจจัยของเวลามาร่วมพิจารณา โดยเฉพาะการศึกษาภาษาในพื้นที่ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือมีอัตราการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในพื้นที่ค่อนข้างสูง เช่น พื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง และอีกหลายพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

References

- Archive of Languages and cultures of ethnic groups of Thailand. (2023). *Cheong* (Rojanakul, N. Writer). Retrieved October 4, 2022. From <https://www.langarchive-th.org/th/collection/chong>
- Aree, U. (2003). *Adverbs in tai phuan at simahaphot district, prachin buri province*. Master of Arts Thesis. Nakhonpathom: Silpakorn University.
- Awirutthiyothin, T. (2020). Overview of Southern Thai dialect study. *Journal of Humanities and Social Science*, 13(1), 1-32.
- Boonabha, O. (1968). *Phonemes in Rayong*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Chai-Arun, P. (1996). *Linguistic geography of Sakaew: A lexical approach*. Master of Education Thesis. Chonburi: Burapha University.
- Chanmekha, S. (2003). *The hidden language: A case of Kasong language attitudes, uses and abilities in three villages in Trat province, Thailand*. Master of Arts Thesis. Nakhon pathom: Mahidol University.
- Chareontham, S. (1987). *A description of the Chong language of Thaung Ta-in Chanthaburi, an Austroasiatic language in Thailand*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Choosri, I. (2001). *Mapping dialects of Chong in Chanthaburi province, Thailand: An application of geographical information system (GIS)*. Master of Arts Thesis. Nakhonpathom: Mahidol University.
- Depadung, S. (2001). The status of research in linguistics in Thailand: Morphological to sentence and meaning. *Journal of Language and Culture*, 20(2), 35-52.

- Kamnuansin, S. (2002). *Kasong syntax*. Master of Arts Thesis. Nakhonpathom: Mahidol University.
- Kussalanuphap, K. (1999). *A comparative study of words in Chong language and standard Thai language*. Master of Education Thesis. Songkhla: Taksin University.
- Leumkhan, S. (1991). *A Description of the Chong language, Muban Namkhun 1, Tambon Khlongphu, Amphoe Makham, Chanthaburi Province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Ninjinda, N. (1989). *A Lexical study of NYO spoken in Sakon Nakorn Nakorn Phanom and Prachin Buri*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Office of the Royal Society. (2022). *Geographic division*. Retrieved October 1, 2022. From <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>
- Patpitak, K. (1996). *A description of the Chong language in Klong Seng village, Borrai district, Trat province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Ploykaew, P. (2000). *Samre grammar*. Doctoral Thesis. Nakhon Pathom: Mahidol University.
- Premrsirat, S., & Kamnuansin, S. (2023). *Samre: Center for the study and rehabilitation of language and culture in crisis*. Retrieved December 4, 2022. From <https://langrevival.mahidol.ac.th/project/samre-group/>
- Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Orannization). (2023). *Ethnic groups: Kasong*. Retrieved October 5, 2022. From <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/38>
- Ratanaprasedt, W. (1985). *Word classes and word types of Lao-Wiang language in Chachoeng Sao province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.

- Rataneeluck, S. (1988). *A Semantico – Phonetic study of final particles in the Rayong dialect*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sakdanuwatwong, J. (1995). *Language map of Prachin Buri and Sa Kaeo*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Srirat, S. (2001). A study of geographical dialects. *Vannavidas*, 1, 86-99.
- Siriwisitkun, S. (1986). *Some characteristics of the Yo dialect at Klongnam Sub-District at a anyaprathet district Prachinburi province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Southong, C. (2002). *The Phonological study of Khmer spoken at Ban Samrongbon, Tambon Saikhaw, Amphor Soidaw, Chanthaburi province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Sukpiti, C. (1989). *A linguistic description of the Lao Phuan dialect in Tambol Hua Waa, Amphoe Simahaphot, Prachinburi Province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Silpakorn University.
- Sukpreedee, J. (1988). *Word geography of the Thai dialects in Changwat Rayong, Chanthaburi and Trat*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sumalee, N. (2023). Ethnic groups: Yo. Retrieved January 5, 2023. From <https://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/70>
- Sumransook, K. (1995). *A Study of tones in the Thai dialect of Chonburi*. Master of Education Thesis. Chonburi: Burapha University.
- Suphanpaiboon, S. (1982). *A phonological of Chong of Ban Takianthong, Makham, Chanthaburi province*. Master of Education Thesis. Bangkok: Srinakharinwirot University.

- Thammatayatho (Promsit), S., Pankhuenkhat, R., & Khanetnok, P. (2020). A Geographical linguistics study of dialect spoken in Nakhon Ratchasima Province. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 5(2), 92-107.
- Thongkham, N. (2003). *The phonology of Kasong at Khlong Saeng village, Danchumphon sub-district, Bo Rai district, Trat province*. Master of Arts Thesis. Nakhonpathom: Mahidol University.
- Tingsabadh, K. (1983). Methods for studying Thai dialects. In P. Vongvipanon (Ed.), *Science of language* (pp.7-25). Bangkok: Department of Linguistic, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Udomdech, S. (1995). *A study of words tend to be out of use in Rayong Dialect*. Master of Education Thesis. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Ungsitipoonporn, S. (2001). *A phonological comparison between Khlongphlu Chong and Wangkrathrae Chong*. Master of Arts Thesis. Nakhonpathom: Mahidol University.
- Ungsitipoonporn, S. (2023). *Khmer-Thai dialect*. Retrieved January 1, 2023. From <https://langarchive-th.org/th/collection/northern-khmer>
- Usomboon, P. (2009). *The study of the characteristics of the dialects in Chanthaburi province: A case study of the dialects in Thachang sub-district and Slang sub-district, Mueang district, Chanthaburi province*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Kasetsart University.
- Wannarat, J., Jeennoon, P., & Wattanachai, W. (2018). The knowledge status of language studies for Thai theses during the decade of 2007-2017. In *The 9th Hatyai National and International Conference* (pp.88-99). Songkhla: Hatyai University.
- Withayasakpan, S. (1979). *A study of Rayong sub-dialects*. Master of Arts Thesis. Bangkok: Chulalongkorn University.

Authors

Assistant Professor Nattha Khamchoo, Ph.D.

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.

E-mail: nattha@go.buu.ac.th

Apirak Chaipanha, Ph.D.

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.

E-mail: apirak@go.buu.ac.th

Assistant Professor Khajita Sripoom, Ph.D.

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.

E-mail: khajita@go.buu.ac.th

Assistant Professor Bhob Sawasdee, Ph.D.

Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University.

E-mail: bobsawasdee@gmail.com